

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 99. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm4641.pdf (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

April 1801 og April 1848.

(I det lille "Danske Samfund" 4de April.)

Saalænge det lille "Danske Samfund" var til^{*}Altsaa fra April 1839, i hvilken Tid det vel har gjort liden eller ingen Opsigt, men har dog udrettet noget, navnlig med de smaa, vidt udbredte, *Visebøger*, som hos Folket bærer det "Danske Samfunds" Navn. da vendte Vaaren aldrig tilbage, med sine friske Vinde og sine første Blomster, uden at Talen og Sangen her opriskede Mindet om den første *Vaar* og Danmarks første Hædersdag i dette Nittende Aarhundrede: *Skiær-Torsdagen*, den anden April 1801, da de *Danske Sømænd* kappedes med de *Engelske*, om hvem der bedst kunde skyde *Nyaar* ind i det *ny* Aarhundrede, der slet ikke skulde være som det Gamle, da alle skikkelige Folk sov til Middag og lod Tyve og Skielmer vaage over sig, hvad naturligviis kom dem dyrt at staae.

Men just fordi vi her, i vort lille, "Danske Samfund" immer huskede hverandre paa *anden April*, og raadte hinanden til itide at gnide Søvnen af Øinene, saa vi ikke skulde behøve saadan en grov Vækker, som Kanon-Torden unægtelig er, just derfor har det vist tit maattet forundre os alle, at man for Resten midt i "Kongens Kiøbenhavn" syndes reent at have *glemt* anden April 1801, saa at selv paa *Søcadet-Academiet* saae man ikke engang paa de *Danske Sømænds* Nyaarsdag det *Danske Flag* vaie, eller mærkede det 101mindste til, at man opmuntrede de Unge til stadig at have de henfarne Helte for Øie og smukt efter Evne træde i deres Fodspor!

Først *iaar* er det, man i *Kiøbenhavn* ligesom vaagner med Svalerne, og kommer ihu, at *Danmark* dog allerede een Gang i dette Aarhundrede har havt en *April*, havt en *Vaar*, som spaaede en deilig Sommer, saa det var dog ikke umueligt, at Danmark iaar kunde faae en *April tillands*, der var ligesaa hæderlig og meget lykkeligere end den *April*, vi 1801 havde *tilvands*, saa vi nu virkelig fik den smukke Sommer for det *Danske Folkeliv*, som vi har længe savnet. Hvad der nu iaar har vaagnet Kiøbenhavnerne og snart alle Folk i Landet, det synes ikke saameget at have været det store *Franske Jordskælv*, som *Skraalet* histovre fra *Slesvig-Holsteen*, der vel ikke dundrer nær saa høit, som Kanonerne herude paa *Kongedybet*, dundrer endnu udvendig ikke stort høiere end naar Viben dandser i Enge, men er dog indvendig høirøstet nok, meget mere høirøstet end den *Engelske* Krigs-Erklæring 1801, thi Engelskmanden har aldrig skiældt os ud for *Krystere* eller *Drog*, han har meget bedre Tanker om os som sine *Medbeilere*, thi kun derfor var det, han stjal sig bag paa os 1807 og tog vor Flaade skiøndt han selv fælde, det var en stor Skam, saa jeg har selv seet i en *Engelsk* Historiebog, at *Kiøbenhavns-Toget* 1807 var reent *sprunget over*, og 102det Hele dreiet, som om det var 1801, at deres store Søhelt, Admiral *Nelson*, efter et haardt og blodigt Slag med de "tappre Danske," tog hele deres Flaade. Men saaledes har det *aldrig* været med *Tydskerne*, og saaledes, veed vi alle, det er ingenlunde med *Slesvig-Holstenerne*, der vel kun er *Plattydskere* af Fødsel, men praler og tordner og galer dog, som om de var de allerhøieste *Høi-Tydskere* af Modersliv, for *Tydskerne* har altid skiældt *Danskerne* liderlig ud, i gamle Dage for "skidne Hunde, Barbarer og Basilisker" og i nyere Tider for "Grødhoveder, Faar og Fæ" og *Slesvig-Holstenerne* skraaler nu af fuld Hals til hverandre, at de skal kun aldrig være bange for at gjøre Oprør mod de Danske, for det er Dorskepander og Søvnetryner allesammen, og de hænger kun sammen som Hø og Hakkelse!

Dette *Slesvig-Holsteenske Skraal* er det da, i det mindste tilsyneladende, der har vaagnet Folk iaar, og det var noget seent, for *Slesvig-Holstenerne* har paa deres Viis været længe vaagne, mens vi sov, og de har skraalet længe før iaar, men i *Kiøbenhavn* har man ladt, som man ikke hørde det, og man har ordenlig hvasket til hinanden: tys! tal aldrig om det, saa har det ingen Magt! lad os ikke opirre Fienden, saa nænner han dog vist aldrig at skyde med Skarpt paa skikkelige og fredelige Folk! Nu derfor, da Fienden allerede ikke blot skyder det skarpeste, han kan, men 103brøler ovenikjøbet om Hjelp, saa det runger over hele det store og brede Tydskland, nu er det virkelig *noget seent* for os Danske at komme paa Benene, og var vi blot halv saa sky for Skrald, som *Tydskerne* tænker, da maatte vi see, vi kunde finde et Musehul at krybe i allesammen; men, Gud skee Lov! saadan har den *Danske* Natur aldrig været, og saadan bliver den *Danske* Natur aldrig, saalænge der er det mindste igien af den. Naar vi gaaer i vor egen Tummerumme og tænker paa ingen Ting, men sover kun og drømmer lidt indvendig, da kan vi *Danske* rigtig nok let blive bange for *ingen Ting*, saa at sige for vor egen Skygge, men er vi først blevet lysvaagne, eller som vi *Sællandsfarer* pleier at sige: er vi først rigtig *opsidt*, og hører at der er virkelig *Fare* paa Færde, Fare for at miste paa een Gang Ære, Liv og Gods, da er det baade den gammeldanske og den nydanske Tankegang: nu maa det bære eller briste, ligesaagodt med Glæden, som med Sorgen, ligesaa godt springe i det, som krybe i det, og saa pleier vi at gjøre *forsvarligt Arbeide*, som de Danske ogsaa virkelig gjorde den anden April 1801, baade paa *Blokskibene* og paa *Flydeprammene*. Ja, skiøndt de Danske dengang var meget uøvede Folk i det Slags Arbeide, som havde hvilet hos os i hele *firsindstyve* Aar, og skiøndt netop Engelskmanden snart i hele ti Aar havde øvet sig godt, baade i *Kanalen* og i *Middelhavet* og i den *Spanske Sø*, saa maatte han dog selv

bekiende, 104at havde han ikke narret os til at holde op og lade Narre see halvgjort Arbeide, da havde vi gjort en Ulykke paa ham og hans største Søhelt, og at selv, som det var, havde han kun i eet Sølslag til mistet saamange Folk, som her ved *Kiøbenhavn*, og det andet Sted, hvor *Engelskmanden* mistede de Mange, var ved *Ægypten* (1798), hvor samme Admiral *Nelson* tog hele den *Franske Flaade*, som havde ført *Napoleon* og hans Krigshær derover, men her fik han ikke andet for sin Umage, næst Huggene, som er holdne Vare, end et Par gamle Blokskibe, som han selv maatte stikke Ild paa.

Saa godt Arbeide gjorde de Danske i April 1801, da de først vaagnede, og dengang stod de dog ogsaa *sildig* op, for jeg husker det godt fra min Ungdom, at vel havde man i hele *Marts Maaned* begyndt saa smaat med at lave lidt paa Batterierne og slæbe det ene Blokskib ud efter det andet, men det gik meget langsomt og trevent, saa man kunde godt see paa Folk og mærke det paa sig selv, at endnu vidste de ikke, hvorfor de var jaget op af deres gode Søvsn, for vel havde vi hørt snakke om, at til Foraaret vilde *Engelskmanden* giæste baade os og *Svensken* og *Russen* med sin Flaade, men vi tænkte aabenbar: det har vel ingen Nød, siden vi er saamange om det, og det er i alt Fald ikke værd at tage Hatten af, før man seer Manden. Først da vi hørde i *Kiøbenhavn*, at hele den store *Engelske* 105Flaade var i Sigte fra *Kronborg*, og fik kun altfor snart at høre, den var løbet glat igiennem Sundet og var i fuld Opseiling, saa vi stod i Stikken, først da kom der Liv i Spillet, men saa gik det ogsaa feiende. Vel var det saa silde taget, at meget, som skulde været gjort *førend* anden April, blev først gjort *bagefter*, da det ikke behøvedes, og det var ikke blot Tilfældet med saadanne Smaating som *Studenter-Corpset*, jeg dengang stod ved, men blandt meget andet, ogsaa med Sandsækkene ude paa "Trekroner," som skulde beskyttet Mandskabet lidt, men *Modet*, som altid er Hovedsagen, det kom dog netop tidsnok, og *Engelskmanden*, som vilde skudt "Trekroner" sønder og sammen, han kom ogsaa *tidsnok*, for han kom paa Grund derudenfor og fik det glatte Lag, saa der var ikke blevet heelt af ham paa den Side, hvis ikke Admiral *Nelson*, ellers en stor Vovehals, var blevet saa klog af Skade, at han skrev iland, at det gjorde ham meget ondt, at han var kommet op at slaes med de "tappre Danske Brødre" og at han havde Ordre til at standse det unaturlige Blodbad saasart som mueligt.

See, saa godtroende, som de *Danske* var dengang, vil jeg haabe, de ikke er i April 1848, saa de, for *falsk* Broderskabs Skyld, skulde holde op med halvgjort Arbeide og lade *Slesvig-Holstenerne* prale, ligesom *Engelskmanden* pralede, baade af, at han havde vundet Seier, og at han havde narret os den fra; men 106derimod venter jeg vist, at skiøndt de *Danske* ogsaa iaar er staaet meget silde op, og har slet ikke villet troe, det var *Slesvig-Holstenernes* Alvor at giøre *Oprør*, førend de selv kom herover og spurgde, om vi ikke selv fandt det ganske rigtigt, og vi saa hørde, at de havde snappet *Rendsborg* og førde *Avindskiold* imod os lige op til *Hadersløv*, jeg venter, at nu, da vi øiensynlig har rappet os, vi da ogsaa skal komme netop tidsnok overalt, ligesom allerede til *Hadersløv* og *Aabenraa*, saa *Slesvig-Holstenerne* skal ikke komme til at rose sig af, de har narret os *April*, eller i Hast spille os det samme Puds med Grændse-Fæstningen *Rendsborg*, som iaar!

Jeg har jo nok hørt det, og De sagtens ogsaa, at det er ikke blot *Slesvig-Holstenerne*, vi har at nappes med, men at saa kommer der, jeg veed ikke hvormange tusinde *Preusere*, og selv Hertugen af *Brunsvig Wolfenbüttel* skal ruste sig svært for at indtage *Danmark*, ja, jeg tænker, vi høre vel en af Dagene, at de berømte *Hansestæder* Hamborg og Lybek har udrustet hele deres *Flaade*, og at det *Tydske Forbund* har besluttet, at *Kongeriget Danmark* paa Timen skal udslettes af alle *Tydske Landkort*, og saasart som mueligt udslettes af Jorden, for vi veed nok, at naar man er allervredet, da er man kun vred som en *Tydsker*, og Tydskeren ligner sig naturligviis selv op ad Dage.

107Men hvad skal vi sige til alt dette, uden som *Jyden* siger endnu lidt plumpere, at hvem der dør af Trudsel, skal begraves i en Mødding, og dernæst, at vi har en god Samvittighed i det Stykke, ja, kun alt for god, thi det er grueligt, Alt hvad vi har gjort for at faae den vrede *Tydsker* mild, saa nu kunde vi bestemt ikke giøre mere, uden vi reent ud vilde smidt os i Støvet for ham og bedt ham giøre os den *Ære* at træde os paa Nakken, saa vi kunde rose os af at være hans *Nærpaarørende*, saa der er for os ikke mere Spørgsmaal om at giøre ham mild, men blot, om mueligt, at giøre ham lidt spag, saa han, vred eller mild, holder sig i Skindet og lader os have Fred.

Saadant et *ældgammelt* Kongerige, som *Danmark*, har desuden ogsaa en Trøst, som det *Preusiske* og andre Grønskollinger blandt *Kongerigerne* slet ikke kiender, for *Danmark* har alt seilet saa høi en *Sø* mangfoldige Gange og kom dog iland, saa ogsaa her giælder Ordsproget, at den lever længe, som tit lyves død.

Ogsaa i denne Henseende er det en stor Fornøjelse for en *Dansk* at tænke paa den anden *April* 1801, thi da var det ikke et Rige i Maanen, der, som *Slesvig-Holsteen* nu, paa *Danmarks* Bekostning vilde sætte sig ned paa Jorden, men det var *Engeland*, Verdens største Sømagt, der ikke blot erklærede os Krig, men skikkede os en af de største Flaader paa Halsen, som 108Engeland kunde udruste, og det under Anførsel af den berømteste og forvovneste *Admiral*, og det var kun med Halvparten af den store Flaade han løb over under *Amager* og greb os an, og nu sagde Folk naturligviis: hvad kan det nytte, om I ogsaa slog *Nelson* tilbage? ligger saa ikke *Parker* med ligesaa stor en Flaade under *Kalkbrænderiet*, og sæt, at I ogsaa kunde slaae den, saa er der mere hvor det kom fra, og *Engeland* vilde jo blive saa forbitret, at det for sin egen *Æres* Skyld ei kunde hvile, før *Danmark* var tilintetgjort. See, det var der meget mere Rimelighed i, end at nu

alle Folk i *Tydskland*, der altid har ligget i Haarene paa hverandre og gjør saa endnu, skulde fordi vi klappede Slesvig-Holstenerne lidt af, blive ved at sende Hær paa Hær mod det uskyldige Danmark og hverken første eller anden Gang saae *Forfald*; men hvormegen Fare der end kunde været for, at Krigen med *Engeland* vilde blevet uendelig og tilsidst utaalelig for det lille *Danmark*, saa tænkte de *Danske* dog: det nytter ikke at sørge for den Dag, man kanskee aldrig lever, og naar Himlen falder ned, da falder naturligviis Fuglene med, og da de havde gjort deres Bedste den *anden April*, see, da havde Engelskmanden dog ingen Lyst til at vinde flere Seire af det Slags, og dermed var den Krig forbi.

Med den *Tydske Krig* er det nu vel i visse Maader en anden Sag, thi naar *Danmark* faaer Krig 109 med *Engeland*, da er det altid, i det mindste paa en af Siderne, af *Vanvare*, da de har intet at slaaes men meget at forliges om, medens derimod *Danmarks* Krig med *Tydskland* er en Slags Natur-Nødvendighed, saa det er immer en Feiltagelse, naar vi tænker, vi har *Fred* med *Tydskerne*, da *Vaabens-Stilstand* er det Høieste der kan finde Sted imellem os, saalænge vi paa begge Sider bliver ved at ligne os selv. *Tydskland* har nemlig sat sig i Hovedet, at der maa intet *frit*, selvstændigt Kongerige *Danmark* være til, og blandt alle nagelfaste Grundtanker (fixe Ideer) veed al Verden, at der sidder ingen fastere end de *Tydske*, og *Danmark* føler ikke desmindre, at da det i et Par Aartusinde har været et frit selvstændigt Kongerige, maa det dog vel have vundet Hævd paa sin Tilværelse, saa, jo klarere det bliver os, hvad Striden gjælder, des dybere maa vi ogsaa føle, at Lodden er kastet, saa ikke blot mod hele *Tydskland*, men mod hele Verden maatte vi under saadanne Omstændigheder kæmpe til sidste Blodsdraabe. Og naar vi Danske kun rykker i Marken med den Følelse, og gjør ved *Dannevirke* ligesaa forsvarligt Arbejde tillands, som vi i 1801 gjorde ved *Kjøbenhavn* tilvands, og lader os ikke narre med Snak om *Broderskab*, hvor vi veed der er dødeligt *Fiendskab*, da frygter jeg slet ikke for Udfaldet, thi paa den ene Side seer jeg klart, at Døden for *Tydskerens* Haand var langt at foretrække for Livet *under* hans Fødder, og 110 paa den anden Side troer jeg, at *Han*, den *Gamle* af Dage, som raader for Lykken og Seiren i Strid, og som saa tit frelste det lille uskyldige *Danmark*, ved Dets faa, men mageløs ædelmodige og livsalige Helte, Han vil ogsaa nu og herefter frelse os fra *Tydsken*, "frie os fra det Onde!"

Gamle *Danmark* leve til Verdens Ende!
